

A VETÉLYTÁRSÁK.

□ Nagy csődület támadt az özvegy tanár háza előtt. Lótás-futás, ijedt kiáltozás megállította a járókelőket és az emberek rémülten magyarázták egymásnak a szerencsétlenséget.

□ A tanár nyolc éves kis leánya zuhant le egy fáról, a kerti dísznek szolgáló kőrakásra. Egy Crimson-rózsacsokrot akart hatalmába keríteni. Elvesztette az egyensúlyt és egy pár perc alatt elment oda, ahova igen sokan csak nagy megpróbáltatások után juthatnak.

□ Aztán jöttek-mentek a szomorú házba és másnap hófehér ravatalán feküdt Katóka. S a ravatala virágokkal volt elborítva, nem látszott ki, csak a sápadt kis arc, mintha szépen, nyugodtan aludt volna. És az átlátszó kis kezeiben ott haldoklott, a gyilkos, piros rózsabokréta.

□ Részvétlátogatók, idegen közömbös emberek jöttek. Divatos szükszoknyás, óriáskalapú, lehetetlen formára alakított asszonyok állottak a koporsó mellett s úgy festettek mint egy élclap színes melléklete. Cimnek oda illett volna: »Divatkirálynők az asszonyiség ravatalánál.«

□ Könnyü megilletődés, komolyság volt az arcokon, mikor részvétüket fejezték ki az apának, Katóka egyetlen hozzátartozójának. Amennyire a nagy kalapoktól lehetett, halkan váltottak néhány szót egymással. Szörnyüködtek, sajnálkoztak s magukban örvendeztek, hogy nem az ő családjukban történt az eset és tovább mentek abban a meggyőződésben, hogy itt is eleget tettek a kötelességnek.

□ A zárt szoba hervadó virágillattal terhes levegője után megkönnyebbülten vettek lélegzetet a mint kiértek a szabadba, s fecsegték, dicsérték

egymás kalapját, szabóját, kicseréltek egy pár címet, búcsuzkodtak és igyekeztek magukról lerázni azt a kis kellemetlen hangulatot, a mi a konvencionális látogatás alatt a lelkükre, — mint valami nehéz fojtó őszi köd szállott, — de a mi gyorsan, nyom nélkül eltűnt, a forró májusi nap-sugárban.

□ Az apa meg csak hordta tovább a virágokat Katókának, mind, mind az utolsó szálíg. A házat körülvevő kert már pusztá volt. A szomorú szobában haldoklott a sok rózsá, jácint, szegfű s a többi színes virágcsoda.

□ Élvezettel tépte, tördelte az erős, búján nőtt virágokat. Bosszút akarva állni a természetnek, a sorson, a mely őt az egyetlen örömétől, csenevész kis virágától — és mindentől a mi lelkének kedves volt — megfosztotta.

□ A tudós tanár, a ki mindig az életnek az igazi értelmét kereste, kutatta, már másodszer állott tehetetlen bánatban, virágos ravatal mellett.

□ Mikor Katóka a világra jött, egy kedves, egyszerű, lelkiszépségekért élő asszony búcsúzott el tőle örökre. Maga helyett itt hagyva az apának azt a gyámoltalan kis csöppséget, a kit ő akkor — most keserű önváddal gondol reá — szinte gyűlölettel fogadott és idegen kezekre bízott.

□ A férfi brutális önzése nyert-e kifejezést a gyűlöletben, vagy a nagy fájdalom tompította el az érzéseit? Maga sem tudta. De futott, menekült a pusztasággá vált otthonból s öt hosszú eszten-deig hurcolta bánatát egyik világrészből a másikba. Kutatta, kereste magyarázatát annak a nagy titoknak, mely cselekvéseinknek fonalát kezébe tartva, mint a bábszínház élettelen figuráit ráncigál ben-

nünket ide, oda s a »véletlen« ez a nagy regénygyáros, olyan helyzeteket teremt a számunkra, hogy kacagnunk kell rajta . . . És mi kacagunk — de a szemünkből könnyek peregnek és fájón, keservesen hullanak megsebzett lelkünkre.

□ A büszke vár, amelybe magunkat életünk kezdetén kevélyen, dacosan, telve reménnyel — a legnagyobb bolondító az élet iránt — beszállásoltuk, egy ismeretlen külső vagy belső támadástól meginog és mi csak a romok felett kesergünk, ha ugyan elég szerencsések voltunk ép bőrrel menekülni, az összeomlás pillanatában. Van a ki odavész. De a legtöbb új várat épít a törmelékekből. Talán még szebbet, nagyobbat mint az ifjúkor alkotása volt. Több körütekintéssel, biztosabb alapokra. És megint áll a büszke palota. Csak mintha a gazda nem volna a régi. A büszke várúr alázatos lakóvá vedlik és a nagy uzsorással kiegyezik, — természet szerint kisebb-nagyobb percentre, — hogy szerényebb méretekre tervezett üzletét megalapíthassa.

□ A fájdalom enyhülésével, — a nagy kiegyezés után, — a tanár is visszatért elhagyott otthonába, a hol a sápadt, vézna, koravén Katóka, mint egy élő szemrehányás, fogadta.

□ A megdöbbenés pillanatában az apa megigérte önmagának, hogy kárpótolja a gyermeket a ridegségéért és nem lesz más célja életének, mint leánya boldogsága.

□ Az idegenek között nőtt gyermek csodálkozó hálával fogadta az apai szeretet kitöréseit, nagy ragaszkodással viszonzta azokat, s a tanár megtalálta azt a nyugalmas derüt, amit öt éven át hasztalan keresett.

□ Amint elvonultak előtte a mult emlékei és üres tekintettel fáradtan, könnytelen szemekkel bámul a gyertyalángba, észre sem veszi, hogy egy csöppség a szomszédban lakó ügyvédék Évikéje tipeg a szobába, meztelen gömbölyű karjaival életerős duzzadó piros arcával, villogó fekete szemeivel mintha a szép, erős, ragyogó életet képviselné a hervadó haldokló világban.

□ Csodálkozástól nagyra nyitott szemekkel bámulja

a sok virágot, a Katóka fehérselyem ruháját az égő gyertyákat a koszorukat, a jövő-menőket, akik mind Katókát nézik, s a gyermek nagy, keserű irigységet érez szívében. Olyan fájó irigységet, a milyet csak gyermekek érezhetnek, akik még nem tudhatják, hogy minden dicsőségnek értékén felül nagy az ára.

□ A gyermek nagyot, mélyet sóhajtott és a tanár figyelmes lett a hangjára. Fölemelte a gyermeket és suttogva mondta: Bucsuzz el Katókától, mert ő elmegy, nem látod többé soha.

□ A gyermek csak nézte a csipkés ruhát, a kibontott szőke haját, a szép csipke terítőt, kezében az ezüst keresztet a milyet ő nem kapott és tuláradt szívében a féltékeny irigység és a parányi »asszonypalánta« az ügyvédné szép cicomás kis Évikéje sirva, durcásan menekült haza és keserves sirások közt feküdt le kertjükben a puha zöld pázsitra.

□ Az ő kertjük is a házuk előtt volt, mint a Katókájé és csak a vasrács választotta el egymástól, amelyen át látta a nagy pusztítást, mit a Kató kedvéért műveltek és nem tudott megnyugodni a sorsában.

□ Eddig mindig neki volt a szebb kalapja, a csipkésebb ruhája, több képecskéje, a mamája százszor is mondta, hogy ő szebb is erősebb is mint Katóka és most mégis neki van selyem ruhája, sok virágja, ezüst keresztje és lesz neki gyönyörű szép temetése és neki ebből semmi sem lesz. Miért is nem tudott ő leesni, most ő feküdne a virágok között és ő róla mondanák: szegény szép leánya.

□ Egyszer csak minden átmenet nélkül ragyogóvá vált a gyermek arca. Könnyek ragyogtak még szép fekete szemeiben, de a szája, az az édes kis piros száj már kacagásra állott és a gödröcskék pajkosan nevetgéltek a kedves gyermekarcon.

□ Kémlelve nézett a lakás felé. Az anyja nem volt otthon, s nagy örömmel látta, hogy a szakácsné is átszaladt a tejsarnokba. Az övé volt a kis kert birodalma. Gyorsan, az izgalomtól kipirulva kezdte tépdésni a virágokat s mire a házbeliek

haza kerültek, a zöld pázsitravatalon, virágoktól elborítva feküdt Évike, kezében egy csomó piros rózsát szorongatva, épen úgy mint Katóka, csak az eleven fekete szemek kémleltek önelégülten az utca felé, a hol a rácson kívül egész sereg iskolás-gyermek állott. Nevetgéltek, csodálkoztak, hizelegtek és mindig többen, többen jöttek és öntudatlanul tömjéneztek az asszonyi hiúság csirájának.

□ A tanár² amint véletlenül áttekintett a kertbe

— erővel vitték a friss levegőre — azt hitte, káprázat tartja fogva, csak mikor a gyermek felkapta fejét — hogy jobban gyönyörködjön a hatásba — akkor értette meg a helyzetet.

□ A váratlan különös látvány megrázta a túlfeszített idegzetet, nehéz zokogás szakadt fel lelkéből, s a felszabadult könnyek hullottak, hullottak a meggyötrött ember vérző szívére.

BETTA.

